

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 16, Utu wa Kimungu na Utatu

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 16, Utu wa Kimungu na Utatu.

Sawa, tutahitimisha mfululizo huu kwa kuzungumzia mafundisho kadhaa ambayo ni muhimu kwa imani ya Kikristo: Utu wa Kimungu na Utatu.

Sababu tutafanya hivyo ni kwa sababu maswali ya kifalsafa yanaibuka katika muktadha wa mafundisho haya. Na ni mafundisho ambayo ni muhimu kwa theolojia ya Kikristo. Kwa hivyo, sisi Wakristo tunahitaji kuwa tayari kushughulikia masuala haya kwa njia kali na yenye ufahamu wa kifalsafa.

Kwa hivyo, hebu tuone ni aina gani za matatizo ya kifalsafa yanayohusiana na mafundisho haya na jinsi tunavyoweza kuyashughulikia. Mtazamo wa Kikristo wa kawaida kuhusu Uungu ni kwamba Yesu Kristo ana asili mbili lakini ni mtu mmoja. Yeye ni mwanadamu kamili na Mungu kamili, jambo ambalo huibua swali mara moja, hili linawezaje kuwa na upatano wa kimantiki? Mtu anawezaje kuwa Mungu-mtu na kubaki Mungu kweli huku pia akiwa mwanadamu kweli? Hili kwa kweli ni tatizo lililolikumba kanisa la kwanza likijaribu kutatua hili.

Kulikuwa na idadi yoyote ya uzushi ulioibuka huku baadhi ya wanatheolojia wa kanisa la kwanza wakijaribu kuunda nadharia ambazo zingeweza kuelezea hili kwa njia thabiti ya kimantiki. Kwanza, hebu tuangalie tofauti ya mara tatu kati ya utata, vitendawili na mafumbo. Mkanganyiko hutokea wakati mtu anapothibitisha na kukataa pendekezo lile lile.

Ilhali kitendawili ni utata unaoonekana lakini si wa kweli, kitu kinachoonekana kama utata lakini sivyo. Fumbo ni ukweli ambao hauwezi kueleweka kwa akili ya mwanadamu, ambao unaweza kuwa wa kinzani au wa kinzani. Kwa hivyo, linapokuja suala la fundisho la mwili wa kimungu, Thomas Morris amefanya kazi kubwa katika kushughulikia baadhi ya matatizo haya.

Katika kitabu alichokiandika yapata miaka 30 iliyopita kiitwacho *The Logic of God Incarnate*, ni cha ajabu, jambo bora zaidi ambalo nimewahi kusoma kuhusu mada hiyo. Thomas Morris aliendelea kuwa mzungumzaji wa motisha kwa makampuni ya Fortune 500, hasa katika maadili. Na amefanya mambo mazuri sana hapo; kitabu alichokiandika kiitwacho *If Aristotle Ran General Motors* ni cha ajabu.

Lakini nadhani alianza kutoa mazungumzo kwa makampuni kuhusu maadili ya biashara hapo zamani, na alikuwa maarufu sana, na akaanza kutawala bei kiasi kwamba hakuhitaji tena nafasi yake ya kufundisha. Lakini pamoja na hayo yote, yeye ni mwanafalsafa mkubwa wa dini. Kwa hivyo, hapa kuna moja ya tofauti anayofanya kati ya hisia mbili za kiini, na kiini, ambayo kwa ujumla inaeleweka kuwa ni ile ambayo bila hiyo kitu kisingekuwa kile kilicho.

Lakini kuna hisia mbili za kiini ambazo zinaweza kutofautishwa kwa manufaa hapa. Moja ni ile ya kiini cha mtu binafsi kinyume na kiini cha aina. Kiini cha mtu binafsi hufafanuliwa na sifa zote zinazomilikiwa na kitu fulani.

Kiini chako binafsi kimeundwa na sifa zote ulizonazo. Hilo ndilo linalokufanya wewe, wewe. Mambo haya yote kukuhusu yanakufanya uwe kitu maalum au mtu maalum uliye.

Kinyume na kiini cha aina, ambacho hufafanuliwa na sifa zote muhimu za kibinafsi na za kutosha kwa pamoja kwa mtu kuwa mwanachama wa tabaka au aina, kwa hivyo wewe si mtu maalum tu mwenye kiini cha kipekee cha mtu binafsi. Pia una kiini cha aina kama mwanadamu.

Una sifa na sifa zote ambazo ni muhimu kila mmoja na za kutosha kwa pamoja ili uwe mwanachama wa wanadamu. Pia wewe ni mwanachama wa aina ya mamalia. Una mapafu.

Wewe ni aina ya kiumbe kinachozaa kijana hai. Au kama wewe ni mwanaume, unaweza kushiriki katika hilo kwa upande wa kumpa mimba mtu anayezaa kijana hai. Una nywele.

Una kucha na kucha za miguu. Wewe ni mnyama mwenye uti wa mgongo. Una sifa hizi zote ambazo lazima uwe nazo ili uwe mnyama, na ikiwa unazo zote, hiyo itahakikisha kwamba wewe ni mnyama.

Kwa hivyo, wewe ni mshiriki wa aina ya mamalia. Na tunaweza kuzungumzia aina zote za matabaka na aina nyingine ambazo sisi wanadamu ni wanachama wake. Daima inahusiana na kukidhi hali fulani na kuwa na sifa fulani.

Kiini cha mtu binafsi na kiini cha wema. Kuna tofauti muhimu sana hapo. Sasa, hilo linahusianaje na mwili wa kimungu? Kusema kwamba Yesu Kristo alikuwa mtu mmoja mwenye asili mbili ni kusema tu kwamba kiini chake cha kibinafsi, kiini chake cha kipekee kama mtu maalum, kiliundwa na sifa zote za kiini cha aina kamili ya binadamu na kiini cha aina kamili ya kimungu.

Kwa hivyo, chochote kinachohitajika kuwa mwanadamu, chochote kinachohitajika kuwa hali hizo muhimu, ikiwa ni pamoja na kuwa na mwili wa mwanadamu, kuwa na

roho ya mwanadamu, kuwa na akili ya mwanadamu, Yesu alikuwa na sifa hizo zote, na chochote kinachohitajika kuwa kimungu, Yesu alikuwa na sifa hizo zote pia. Alikuwa mwenye nguvu zote na mjuzi wa yote, mwenye ukarimu wote, na kadhalika. Na hivyo, kiini chake binafsi kiliundwa na sifa zote muhimu za kimungu na za kibinadamu.

Hilo ndilo wazo. Mchoro wangu si wa kisasa sana, lakini unaelewa wazo. Kwa hivyo hapo ndipo tofauti kati ya kiini cha mtu binafsi na fadhili inapofaa unapofikiria kuhusu mwili wa kimungu.

Ili tu kufafanua kile tunachozungumzia hapa. Lakini inaleta pingamizi. Je, Yesu hana sifa fulani muhimu kwa kuwa mwanadamu? Sivyo? Hakutungwa mimba na baba wa kibinadamu.

Nionyeshe mwanadamu mwingine ambaye hakutungwa mimba na baba mwingine wa kibinadamu. Naam, hilo linatupeleka kwenye tofauti nyingine, na hiyo ni kati ya sifa za kawaida na sifa muhimu. Sifa za kawaida ni zile sifa zinazomilikiwa na watu wengi au wengi wa tabaka au aina fulani, tofauti na sifa muhimu.

Sifa muhimu ni zile sifa ambazo lazima ziwe na kitu ili kiwe mwanachama wa tabaka au aina fulani. Kwa hivyo nina mikono miwili. Watu wengi wana mikono miwili.

Hiyo ni sifa ya kawaida kwa wanadamu. Baadhi ya watu wana mkono mmoja tu. Baadhi ya watu hawana mikono kabisa.

Lakini bado ni wanadamu. Wana sifa hii isiyo ya kawaida ya kutokuwa na mikono miwili. Lakini lazima uwe na akili ili uwe binadamu, hata kama imekua vizuri kiasi gani.

Lazima uwe na akili. Hiyo ni sifa muhimu. Kwa hivyo, si sifa zote za kawaida ni sifa muhimu.

Kwa hivyo, linapokuja suala la Yesu, hakuwa na sifa ya kawaida lakini isiyo ya lazima ya kuwa ametungwa mimba na baba wa kibinadamu. Sivyo? Kwa sababu tu wanadamu wote au karibu wote wana sifa fulani, haimaanishi kuwa ni sifa muhimu. Pia ni kweli kwamba karibu kila mwanadamu amekuwa na kitovu au kovu la kitovu, jambo ambalo ni la kawaida sana hivi kwamba hatufikirii hata kuhusu makovu yetu ya kitovu kama makovu.

Kama umewahi kumuona mtu mmoja, tumbo la mtu, unajua, katika hali nadra ambapo hawana kitovu. Nimesikia kuhusu matukio kama hayo kwa sababu kitovu chake, kilipoondolewa, kwa sababu yoyote ile, kilipona vizuri sana kiasi kwamba hakina kitovu. Inawashangaza watu kama, unajua, cha ajabu au hata cha kusumbua, ingawa ukweli ni kwamba wamepona vyema kuliko sisi wengine.

Hawana kovu nyingi. Vyovyote vile, watu wengi wana kitovu na kitovu, lakini hiyo ni sifa ya kawaida. Sio muhimu.

Kama huna mtoto, haikufanyi usiwe mwanadamu. Na hivyo, inaendana na Yesu kutotungwa mimba na baba wa kibinadamu. Hilo si jambo la kawaida, lakini halimfanyi asiwe mwanadamu halisi kwa sababu si muhimu kuwa mwanadamu kutungwa mimba na baba wa kibinadamu kwa vyovyote vile.

Wanadamu wawili wa kwanza, Adamu na Hawa, ukidhani kwamba ni watu wa kihistoria, unajua, wa kihistoria, hawakuwa na baba wa kibinadamu. Na nadhani hakuna hata mmoja wao aliyekuwa na kitovu pia. Kwa hivyo, itabidi kuwe na wanadamu wa kwanza, yeyote yule, na, unajua, wangekuwa na sifa hii isiyo ya kawaida lakini isiyo ya lazima ya kutotungwa mimba na baba wa kibinadamu.

Hapa kuna pingamizi lingine, ingawa. Yesu angeweza kuwa mwanadamu wa kweli wakati alikuwa na sifa za kimungu waziwazi? Unajua, anaweza kutembea juu ya maji. Anasoma akili za watu.

Anaweza kuwaponya watu wakati wowote anapotaka. Hii inatupeleka kwenye tofauti ya tatu, kwamba kati ya kuwa mwanadamu tu na kuwa mwanadamu kamili. Ili kuwa mwanadamu kamili, mtu hahitaji kuwa mwanadamu tu.

Mtu anahitaji tu kuwa na sifa zote muhimu kwa kiini cha mwanadamu. Yesu alikuwa na sifa zote muhimu za kibinadamu, kwa hivyo alikuwa mwanadamu kamili. Lakini kwa kuwa pia alikuwa na sifa za kimungu, hakuwa mwanadamu tu.

Huna haja ya kuwa mwanadamu tu ili uwe mwanadamu kamili. Yesu alikuwa mwanadamu, pamoja na. Mwanadamu pamoja na kutokuwa na mwisho, kama ilivyotokea kwa sababu alikuwa mwanadamu pamoja na Mungu.

Kwa hivyo, mradi tu hakuna utata kati ya sifa muhimu za kibinadamu na sifa za kimungu, huna shida hapa. Nadhani mkosoaji anaweza kutafuta utata unaowezekana hapo, lakini hakuna mtu aliyeonyesha wazi kwamba kuna aina yoyote ya utata kati ya asili ya kibinadamu ya Yesu na asili yake ya kimungu. Kwa hivyo, yeye ni mwanadamu kamili, lakini yeye ni mwanadamu pamoja na kimungu.

Yeye pia ni zaidi ya mwanadamu. Lakini vipi kuhusu kauli ya Yesu kwamba hakujua mambo ambayo Mungu Baba anajua? Hasa, saa ya kurudi kwake. Hilo ni kifungu cha kutatanisha sana hapo katika Mathayo 24.

Je, hilo si tatizo? Morris anajadili mikakati michache kuhusiana na tatizo hili. Mojawapo ni mbinu ya Kenoticist inayosema, kulingana na Wafilipi 2, kwamba kwa

kujitoa mwenyewe, Yesu aliacha baadhi ya sifa zake za kimungu, ikiwa ni pamoja na ufahamu wake wa kila kitu. Hilo lingeeleza kwa nini hajui saa ya kurudi kwake.

Lakini hiyo inaonekana kumaanisha kwamba aliacha uungu wake. Ukikataa uweza wa kujua yote wa Yesu, inaonekana kukataa kwamba yeye ni wa Mungu. Mbinu nyingine ambayo inaweza kuwa bora zaidi ni mtazamo wa mawazo mawili.

Inasema kwamba Yesu alikuwa na akili mbili ambazo zina uhusiano usio na ulinganifu kati yao, ambapo akili moja inaweza kufikia nyingine kwa kujua yote, lakini si kinyume chake. Huu ndio mtazamo ambao Morris anaupendelea. Anatoa mfano wa akili zenye ufahamu na zisizo na ufahamu na vifaa vya kompyuta na programu, ambapo katika kila kisa, moja ina ufikiaji wa nyingine, lakini nyingine haina ufikiaji wa nyingine.

Labda hicho ndicho kinachoendelea. Tatizo hapa ni kwamba ikiwa Yesu alikuwa na nia mbili, basi anawezaje kusemwa kuwa mtu mmoja? Sijui suluhisho ni nini kwa hilo, kitendawili cha kifalsafa kilichowasilishwa hapo katika Mathayo 24. Inawezekana kwamba ni suala la chaguo la Yesu kutopata taarifa ambazo Baba anazo kuhusu kurudi kwake.

Labda kuna nadharia nyingine inayofanya kazi. Lakini yote hayo ni kusema kwamba ingawa tunaweza kusambaza pingamizi fulani na kupuuza ukosoaji fulani wa fundisho la mwili wa kimungu unaodai kwamba halina uelewa, bado kuna matatizo, bado kuna masuala yanayotokea kulingana na maandiko fulani ya Biblia ambayo yanalifanya kuwa la ajabu kiasi. Kwa hivyo, ningesema mwili wa kimungu wa fundisho hilo ni angalau fumbo, kama si kitendawili, lakini si utata.

Kwa hivyo, hebu tuendelee sasa kwenye fundisho la Utatu. Mafundisho ya Kikristo ya Kiorthodoksi kuhusu Mungu yanadai kwamba yeye ni utatu. Hili linatokana na vifungu kadhaa tofauti vinavyomtaja baba na mwana, Roho Mtakatifu kama Mungu.

Kifungu kimoja au viwili tu vinavyorejelea yote matatu. Labda Agizo Kuu katika Mathayo 28, kuwabatiza kwa jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu. Ingawa Yesu hakusudii kufundisha na kukuza fundisho hilo hapo hapo, ukweli kwamba anafanya marejeleo hayo katika Agizo Kuu ni kiashiria chenye nguvu sana katika mwelekeo huu.

Alipata vifungu vingine kadhaa. Tukirudi kwenye Agano la Kale, matumizi ya neno la Kiebrania Elohim yana aina ya maana ya wingi, na vifungu vingine humrejelea Roho Mtakatifu, Baba, na Mwana kama wa Mungu. Lakini kutoka kwa mtazamo wa kifalsafa, tunawezaje kusuluhisha hili kwa uthabiti? Mungu anawezaje kuwa watatu na mmoja? Je, huo si utata dhahiri? Naam, ni muhimu kutambua mwanzoni kwamba fundisho la Utatu halisemi kwamba Mungu ni watatu na mmoja kwa maana ile ile.

Yeye ni mmoja kwa maana moja, na yeye ni watatu kwa njia nyingine. Mungu ni kiumbe mmoja au kiini au kiini katika nafsi tatu. Kwa hivyo, madai kutoka kwa marafiki zetu Waislamu kwamba Wakristo ni washirikina ni makosa.

Wanapuuza tofauti hii rahisi lakini muhimu ya Mungu kuwa mmoja kwa maana ya kiumbe. Yeye ni kiumbe mmoja lakini nafsi tatu. Hapa kuna tatizo, ingawa.

Ikiwa Yesu ni Mwana wa Mungu, basi anawezaje kuwa mmoja na Mungu kwa kuwa Mungu alimuumba? Jibu: Yesu hakuumbwa. Alizaliwa kwa njia inayofanana na kitu tunachokijua kutokana na uzoefu wa kibinadamu, na kwamba, wanadamu wanapozaa watoto kupitia uzazi, nina watoto wanne. Sikumuumba yeyote kati yao.

Nilihusika katika uzazi. Walizaliwa, hawakuumbwa, kupitia muungano wa mimi na mke wangu. Hilo lilihakikisha uendelevu wa kiini hiki cha ubinadamu, ambacho cha kuvutia, nadhani, kinafanana sana na utatu mtakatifu.

Kama vile Mwana anavyotoka katika muungano, samahani, Roho Mtakatifu huyu anatoka katika muungano wa Baba na Mwana, na una nafsi ya tatu ambayo si ya kimungu sana. Ingawa inatoka kwa Baba na Mwana, na Mwana si ya kimungu sana, ingawa inatoka na kuzaliwa na Mungu Baba. Kwa hivyo, hapa kuna mambo kadhaa ya uzushi ambayo tunahitaji kuepuka.

Moja ni modalism, mtazamo kwamba kila mtu wa Utatu ni aina au udhihirisho tofauti wa Mungu. Tatizo hapa ni kwamba hilo halielezei wingi halisi wa utu wa kimungu kama inavyoonyeshwa katika maandiko.

Kuna aina fulani za Upentekoste ambapo mtazamo huu unaungwa mkono, matoleo ya modalism. Ukaidi mwingine wa uzushi ni tritheism, wazo kwamba kila mtu wa Utatu ni kiumbe tofauti. Tatizo hapa ni kwamba hiyo ni ushirikina tu, ambao si wa kibiblia.

Kwa hivyo, tunahitaji kuepuka kusesitiza wingi ili kuondoa umoja au kusesitiza umoja ili kuondoa wingi. Mtazamo wa kawaida ni aina ya maana kati ya mambo hayo yaliyokithiri. Sasa, hapa kuna tofauti muhimu na yenye manufaa ambayo ni tofauti ya kifalsafa ambayo inaweza kusaidia hapa, ikihusiana na tofauti kati ya ni ya utambulisho, na ni ya utabiri.

"I" ya utambulisho hutumika kwa maana ya kuwa kitu kimoja na sawa na. Kwa hivyo, nikisema kwamba Jocasta ni mama yake Oedipus, ninachosema ni kwamba wao ni mtu mmoja. Kwa huzuni ya Oedipus anapogundua kwamba, amechelewa sana, ameolewa na mama yake.

Utambuzi wa kutisha sana. Ingawa ni wa kutisha, sikuelewa ni kwa nini anaanza kutoa macho yake kichwani mwake. Kwa nini utoe macho yako kwenye macho yako

unapokasirika na jambo fulani? Nadhani kunaweza kuwa na tofauti za kitamaduni hapo.

Hakika, ni matokeo ya kusikitisha. Hiyo ndiyo inayotumika kwa maana ya utambulisho. Tunapotaka kusema kwamba kitu ni kitu kimoja na sawa na kitu.

Kisha, ni ya utabiri ni tofauti. Hapa, tunatumia neno ni kwa maana ya kuwa na sifa fulani. Kwa hivyo, nikisema kwamba Jocasta ni blonde, sisemi kwamba yeye ni mmoja na blonde.

Nasema kwamba ana sifa ya nywele za blonde. Hilo linasaidiaje? Fundisho la Utatu linadai kwamba Baba ni Mungu, Mwana ni Mungu, na Roho ni Mungu. Yaani, kutumia neno hilo kwa maana ya utabiri badala ya utambulisho.

Kuna mengi zaidi kwa Mungu kuliko Baba tu. Kuna mengi zaidi kwa Mungu kuliko Mwana tu, kuliko Roho tu. Yeye ni Baba, Mwana, na Roho.

Kila mmoja wa watu hawa wa Utatu ana sifa hii ya kuwa wa kimungu. Hii inaweza kusaidia kuepuka maana hii. Ingekuwa tatizo kubwa kwamba Baba ni Mwana au Mwana ni Roho Mtakatifu, au Roho Mtakatifu ni Baba.

Hilo si kweli. Ni tofauti. Hata hivyo, wote ni watu wa kimungu ndani ya Uungu.

Huenda hilo likakusaidia. Hayo ni masuala machache tu ya kifalsafa yanayohusiana na mwili wa kimungu na Utatu.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 16, Utu wa Kimungu na Utatu.